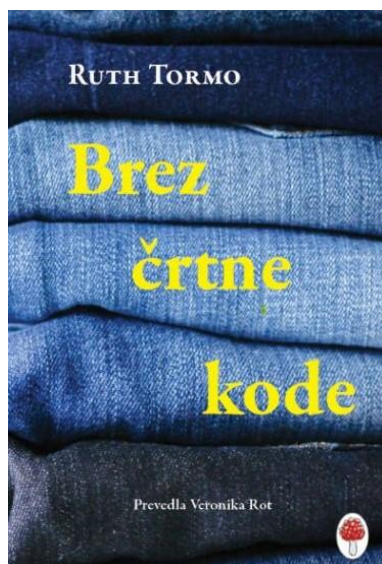

Tormo, Ruth: **Brez črtne kode.**

Prev.: Veronika Rot. Hlebce: Zala, 2021, 244 str.

| M – 3. stopnja

| Fantje – Žalovanje – Otroško delo – Bangladeš – Tekstilni delavci – Izkoriščanje – Družinski odnosi – fantje / dekleta / prijateljstvo / ljubezen / šole / pomoč / pravična trgovina / oblačilna industrija

Mladinski roman za bralce v 3. triletju OŠ, za srednješolce, tudi za medgeneracijsko branje.

Glavni osebi sta 14-letna Amina v Bangladešu, ki dela v šivalnici (otroško delo, izkoriščanje, revščina, patriarhalno okolje) in prav toliko star Viktor v Barceloni, ki mu je pred kratkim v nesreči umrl prijatelj (žalovanje, osamljenost). Amina želi zaščititi mlajšo sestrnico, ki naj bi že z desetimi leti začela delati v šivalnici, zato všije v rob fantovskih hlač krpico s klicem na pomoč. Na ta SOS naleti Viktor, ki prav tako potrebuje pomoč, toplino in prijatelje, saj sta starša neodgovorna, odtujena in zaradi dela preveč odsotna (neprivilegiran sloj prebivalstva). Osrednja zgodba je torej o tem, kako Viktor sproži pomoč Amini, ki ju ločuje 8166 kilometrov zračne razdalje. Toda roman kritično opozori na kompleksnost problemov na obeh straneh sveta, »ki je v resnici en sam«, kot beremo na hrbtni strani knjige. Roman je torej družbeno kritičen in psihološko pronicljiv ter nudi veliko iztočnic za pogovor med mladimi in odraslimi.

Kratka predstavitev in nekaj prvih strani romana na domači strani založbe: <https://zalozba-zala.si/knjiga/brez-crtne-kode/>

Spodbude za branje:

- Kratka predstavitev romana (kot zgoraj), morda nagovor s hrbtne strani knjige ali ... preprosto vprašanje, ali se zavedamo, kje šivajo večino oblek priznanih znamk oblačilne industrije?
- Ko roman preberemo, prisluhnem najprej prvim vtisom bralcev, potem pa se pogovorimo o vseh iztočnicah; če so v skupini mladi in odrasli bralci, sem pozorna, da lahko vsi povedo svoje mnenje (in predvsem, da odrasli ne »povozijo« mladih).

O vsem tem bi se lahko pogovarjali:

- Glavi osebi sta 14-letna Amina v Bangladešu, ki dela v šivalnici (otroško delo, izkoriščanje, revščina, patriarhalno okolje) in prav toliko star Viktor v Barceloni, ki mu je pred kratkim v nesreči umrl prijatelj (žalovanje, odtujeni odnosi v družini).
- Kaj naredi Amina in zakaj? Zakaj se podpiše kot deček? (Zaščititi želi mlajšo sestro, ki naj bi z desetimi leti začela delati v šivalnici, zato všije v rob fantovskih hlač krpico s klicem na pomoč.)
- Kdo naleti na Aminin SOS? (Viktor v Barceloni – star je 14 let – ki prav tako potrebuje pomoč, ker sta starša neodgovorna, odtujena in zaradi dela preveč odsotna. Potrebuje razumevanje, toplino, prisotna starša in prijatelje.)
- Kako Viktor pomaga Amini? (Viktor ji na vsak način želi pomagati! S pomočjo sošolke Clare se poveže z učiteljico glasbe, ki dela v nevladni organizaciji ... in tako Viktor v resnici pomaga oz. sproži pomoč Amini, ki ju ločuje 8166 kilometrov zračne razdalje. Kasneje se izkaže, da s tem dejanjem Viktor pomaga tudi sebi, saj se poveže z drugimi, laže prenaša prijateljevo smrt, ne počuti se več tako osamljenega idr. Spoznava tudi težave drugih, torej ni edini, ki ima probleme!)
- Roman kritično in mnogoplastno predstavi probleme na obeh straneh sveta: oblačilna industrija in visoka moda v razvitem svetu temeljita na izkoriščanju delovne sile v revnih predelih sveta; revne družine so prisiljene poslati otroke na delo, sicer ne preživijo; delovanje nevladnih organizacij in prostovoljcev opozarja na te probleme in jih blaži, toda za korenite spremembe bi bila potrebna pravičnejša ureditev sveta; roman osvetli družinske odnose v revni družini v Bangladešu, ki so morda toplejši kot v Viktorjevi družini na bogatejšem zahodu; Viktorjeva družina je v zahodnem svetu v neprivilegiranem sloju ljudi, ki delajo po ves dan zgolj za preživetje, družinski odnosi pa so hladni; Viktorjeva starša sta mlada (mama ga je rodila pri 17-ih letih) neizobražena delavca, mama zgleda kot rock pevka, oče je silak ..., od Viktorja sta že pri njegovih sedmih letih pričakovala samostojnost (obesila sta mu ključ okoli vratu in ga nista spremljala na poti v šolo), Viktorju ne znata nuditi opore v času žalovanja itd., poleg tega se zdaj ne razumeta več in se pripravljata na ločitev.
- Tu so še nerazumevajoči sošolci, tako Viktor ostaja »osamljeni otok«; toda skušata mu pomagati socialna delavka in razredničarka ..., spoprijatelji se s sošolko Claro, samozavestno deklico, ki ima seveda tudi svoje probleme (je posvojena kitajska deklica, ki so jo našli na železniški postaji; kdo je torej njena mama in zakaj jo je zapustila?).
- Prijateljstvo med Viktorjem in Claro se razvije v pristrčno prvo ljubezen ...
- Pisateljica opozori tudi na sprenevedanje podjetja oblačil (prikrivanje dejstev o izkoriščanju mladoletnih otrok v delavnicah, kjer šivajo njihova oblačila), senzacionalističnost medijev (konkretno neke TV oddaje), uničenega okolja v Bangladešu, podrejenost žensk (mami je ponosna na dejanje svoje hčerke, vendar ji primaže klobuto, ker se tako pričakuje v patriarhalnem okolju) ...
- In še kaj bi se našlo, skratka, gre za kompleksno besedilo, družbeno kritično in psihološko pronicljivo, ki nudi veliko iztočnic za pogovor ...

Nadaljnje spodbude za branje:

- Mladi bralci bodo morda želeli raziskovati, kako Zahod (ne le oblačilna industrija) izkorišča države v Afriki in Aziji; o tem je veliko prispevkov v medijih in na spletu, tudi dokumentarnih filmov idr.; podpremo jih pri iskanju informacij, branju, raziskovanju in razmišljanju ... Projekt lahko povežemo še s kakšnim šolskim predmetom (npr. geografijo, sociologijo idr.). Lahko dodamo še kakšen mladinski roman s podobno tematiko, npr:
Philipps, Carolin: **Made in Vietnam**. Prev. Meta Osredkar. Dob pri Domžalah : Miš, 2010, 155 str.
- Pisateljico Ruth Tormo slovenski bralci poznamo po otroškem romanu [Naravnost za nosom](#).

mag. Tilka Jamnik